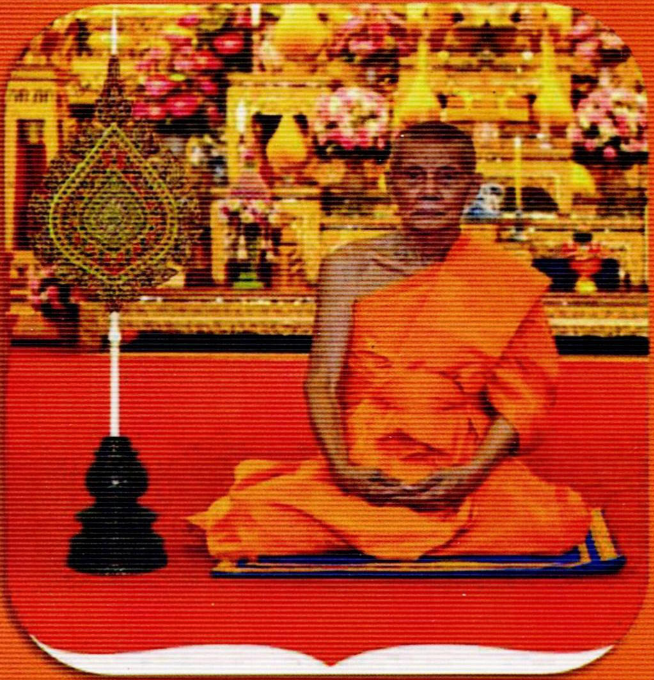
ปุญฺโญภาสธมฺมเทสนา

พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ ให้

พระราชธรรมสุนทร (ทองใบ ปุญฺโญภาโส)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
เป็นพระราชาคณะชั้น เทพ ในราชทินนาม ที่

"พระเทพวชิรโมลี"

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔
ณ พระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ปุณฺโณภาสธมฺมเทสนา

พิมพ์เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ ให้

พระราชธรรมสุนทร (ทองใบ ปุณฺโณภาโส)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
เป็นพระราชาคณะชั้น เทพ ในราชทินนาม ที่

"พระเทพวชิรโมลี"

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔
ณ พระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

พิมพ์ที่
โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด
๕๔/๖๗, ๖๘ ซอย ๑๒ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงวัดท่าพระ
เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐
โทร. ๐๒-๘๖๔๐๔๓๔, ๐๘๑-๙๒๓๘๘๒๕
E-mail : sahadham@gmail.com

คำปรารภ

เนื่องในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ พระราชธรรมสุนทร เป็น พระเทพวชิรโมลี ปูชนียสถานธุราทร คุณากร ธรรมภาษิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นเทพ สถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๗ เดือน มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๔

ปรารภเหตุในวาระมงคลสมัยดังกล่าว คณะศิษยานุศิษย์ ซึ่งได้รับความเมตตาจากท่านเจ้าคุณมาอย่างต่อเนื่อง จึงกราบเรียนขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือ ปุณฺณภาสธมฺมเทสนา ซึ่งได้เรียบเรียงจากพระธรรมเทศนาบางกัณฑ์ ที่ท่านเจ้าคุณได้รับนิมนต์แสดงพระธรรมเทศนาหน้าพระที่นั่ง และทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มาประมวลพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ อาทิ พระธรรมเทศนา เรื่อง สังคหวัตถุธรรมกถา/การปฏิบัติธรรมนำสุข, ปาฐกถาธรรม เรื่อง ทำบุญได้บาป/พระอรหันต์ตาบอด เพื่อให้ญาติโยมได้นำไปประพฤติปฏิบัติตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสืบต่อไป

คณะศิษยานุศิษย์ คณะใต้ ต.๑
น้อมถวายด้วยความเคารพอย่างสูง

ประกาศ
พระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์

พระราชธรรมสุนทร เป็น พระเทพวชิรโมลี ปูชนียสถานธุราทร คุณากรธรรมภาษิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นเทพ สถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๕ รูป คือ พระครูปลัด ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูสังฆรักษ์ ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

สังเขปประวัติ

พระเทพวชิรโมลี

พระเดชพระคุณ พระเทพวชิรโมลี มีนามเดิมว่า ทองใบ พันธุ์ศิริ เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ณ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โยมบิดา พักตร์ พันธุ์ศิริ โยมมารดา บุญมี พันธุ์ศิริ

อุปสมบท

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๔ ณ วัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยมี

พระครูสัทธาภินันท์ เจ้าอาวาสวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เป็นพระอุปัชฌาย์

พระอธิการชม เจ้าอาวาสวัดท่าทราย ตำบลอาสา อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระอธิการสง่า เจ้าอาวาส วัดทองหลาง ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๗๘ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนประชาบาลวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๒ สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จาก โรงเรียนวัฒนากร วัดอุดมธานี ตำบลบ้านใหญ่ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๔ สอบได้ นักธรรมชั้นตรี สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๕ สอบได้ นักธรรมชั้นโท สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๖ สอบได้ นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พ.ศ.๒๔๙๙ มาอยู่จำพรรษาวัดพระเชตุพน โดยมีพระศรีสุธรรมมุนี (ฟุ้ง ปุณฺณกเถร) พระธรรมเสนานี อดีตรักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน เป็นผู้ปกครอง เบื้องต้นได้เรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แต่มิได้เข้าสอบสนามหลวง และได้รับมอบหมายให้ไปดำรงตำแหน่งเลขานุการ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (กมล กมลเถร) จึงได้สนองงาน และหยุดการเรียนบาลีไปในที่สุด

ตำแหน่ง

ฝ่ายปกครอง

พ.ศ.๒๕๑๖ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นพระอุปัชฌาย์

ฝ่ายการศึกษา

พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมนักธรรมชั้นตรี สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมนักธรรมชั้นโท สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์

พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมนักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์

พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นกรรมการคุมห้องสอบธรรมสนามหลวงและแผนกบาลีสนามหลวง

พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแก่พระนวกภูมิ ของวัดพระเชตุพน

งานเผยแผ่

พ.ศ. ๒๔๙๕ เทศนาอบรมครูและนักเรียน โรงเรียนประชาบาลวัดเลขธรรมกิตติ์ ตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๖ แสดงธรรมเทศนาให้พุทธบริษัทฟัง แทนเจ้าอาวาสวัดเลขธรรมกิตติ์ประจำวันพระทุกวันพระ เวลา ๑๓.๐๐ น. มีพุทธบริษัทฟังประมาณ ๑๐๐ คน

พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้รับมอบหมายจากเจ้าคณะตำบลบางอ้อให้เป็นผู้อบรมพระภิกษุนวกภูมิในระหว่างเข้าพรรษา เขตตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ประมาณ ๓ ปี

พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นพระวิทยากรอบรมพระภิกษุสามเณรประชาชนในเขตตำบลบางอ้อ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีพระภิกษุสามเณรและประชาชน ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ คน

พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นผู้นำทัศนศึกษาแก่ นิสิต นักศึกษา นักเรียน สถาบันโรงเรียนต่าง ๆ เข้าชมโบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ ๆ ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นอาจารย์สอนพิเศษ โรงเรียนตั้งตรงจิตรพณิชยการ (ของรัฐบาล) โดยสอนวิชาศีลธรรม สมัยที่รัฐบาลมาเช่าอาคารเรียนของวัดอยู่ขณะนั้น ประมาณ ๕-๖ ปี

พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นอาจารย์สอนพิเศษ โรงเรียนพณิชยการบางแค แก่นักเรียน โดยสอนวิชาภาษาไทย และวิชาศีลธรรม ของอาจารย์จำรูญ ศรีเพ็ง เป็นอาจารย์ใหญ่ ประมาณ ๓ ปี

พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๖ เป็นอาจารย์สอนศีลธรรมพิเศษที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา บ้านหม้อ เป็นระยะเวลา ๘ ปี

พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นสมาชิกสภาพระธรรมกถึก แสดงพระธรรมเทศนาประจำวันพระต่าง ๆ โดยหมุนเวียนกันไปในเทศกาลเข้าพรรษา วันพระละ ๔ ธรรมาสน์ ตลอดมา

พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๒๐ เป็นเลขานุการเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ได้ให้ศิษย์เคาะระฆังบอกศิษย์ทุกคนลงไปประชุมที่ลานพระอุโบสถ อบรมศีลธรรมและซ้อมสวดมนต์ไหว้พระตามระเบียบของวัด สมัยเมื่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ รักษาการเจ้าอาวาสและเป็นเจ้าอาวาส

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นพระครูคู่สวด ที่ **พระครูวิจิตรโฆษ** ฐานานุกรมในพระอัฐิของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส

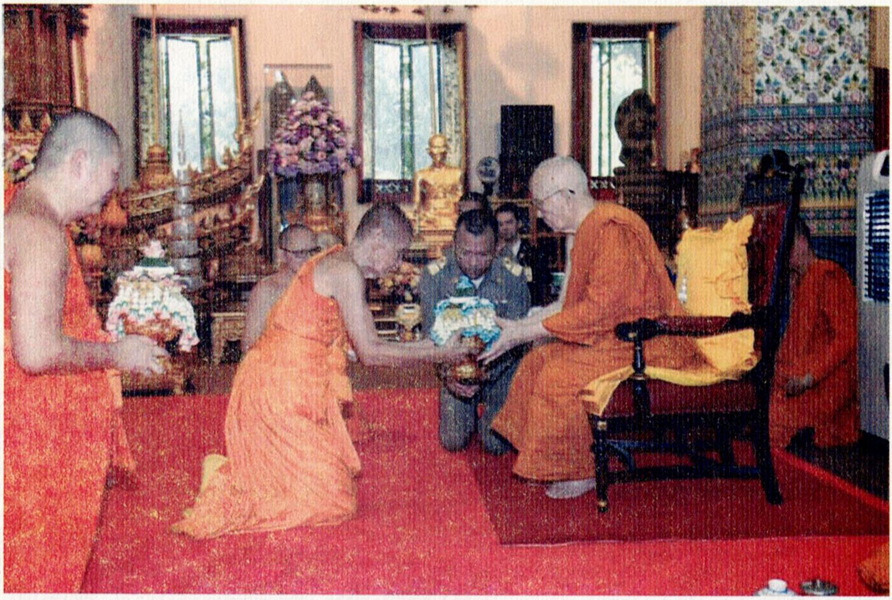
พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นพระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นโท (จปร.) **ในราชทินนามเดิม**

พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นพระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นพิเศษ **ในราชทินนามเดิม**

๕ ธันวาคม ๒๕๒๕ เป็นพระราชาคณะปลัดซ้าย ที่ **พระอุดรคณารักษ์** อรรควิจารณคุณ วิบุลญาณอนันต์ สรรพมหาคณาธิบดี ตรีปิฎกธรรมรักขิต ฐานานุกรม ในพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่ **พระราชธรรมสุนทร** บวรศาสนกิจ มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

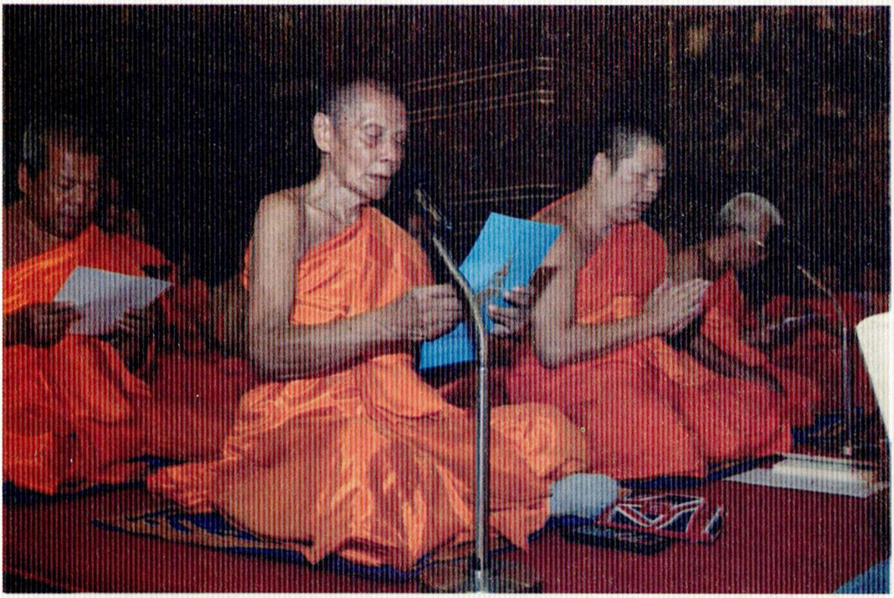
๒๘ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ **พระเทพวชิรโมลี** ปูชนียสถานธุราทร คุณากรธรรมภาษิต มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

ถวายสักการะ เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช

พระราชพิธีถวายผ้าพระกฐินหลวง วัดพระเชตุพน

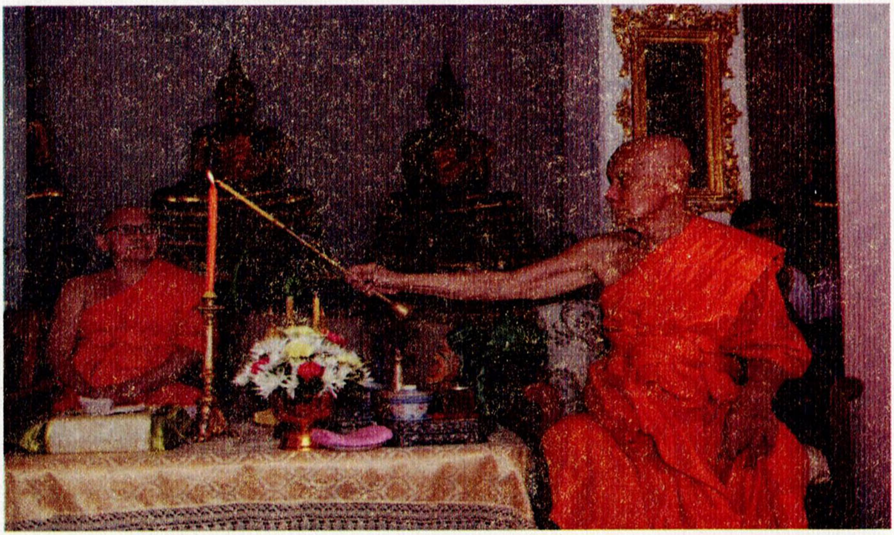

เป็นประธานเจริญพระพุทธมนต์แด่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

เป็นประธานดำเนินการจัดงานตักบาตรข้าวสาร เทศน์ ๓ ธรรมาสน์

เป็นประธานดำเนินการจัดงานเทศน์มหาชาติวัดพระเชตุพน ทุกปี

พระธรรมเทศนา

เรื่อง สังคหวัตถุธรรมกถา

ถวายพระธรรมเทศนา โดย

พระราชธรรมสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน

ในการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ให้ส่วนราชการ มี กรมชลประทาน บำเพ็ญกุศลถวายพระบรมศพ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น

****

ขอถวายพระพรเจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคลพระชนมสุขทุกประการ จงมีแด่ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ สมเด็จพระมหาวชิราลงกรณธรรมิกราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในสังคหวัตถุธรรมกถา ฉลองพระราชศรัทธาประดับปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชถวายวิสัชนามิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบาย ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอเดชะพระเมตตาคุณ พระกรุณาธิคุณ และพระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัย แก่อาตมผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ อตฺถจริยา จ ยา อิธ

สมานตฺตตา จ ธมฺเมสุ ตตฺถ ตตฺถ ยถารหนฺติฯ

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา ในสังคหวัตถุธรรมกถา ฉลองพระราชศรัทธาประดับปัญญาบารมี อนุรูปพระราชกุศลทักษิณานุประทาน ที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้กรมชลประทานบำเพ็ญพระราชกุศลอุทิศถวาย พระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตราธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระปิยะราชชนก ในพระบรมโกศ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ได้เสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัย เวียนมาบรรจบครบ เอกสัตตติมวาร ด้วยพระราชหฤทัยที่เปี่ยมล้นด้วยพระกตัญญูกตเวทิตาธรรม ตามนัยกุศลวิธีที่บัณฑิตในพระพุทธศาสนา ได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อเป็นลำดับ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระปิยะราชชนก ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐพระองค์นั้น พระองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยพระคุณสมบัติที่น่าอัศจรรย์เป็นอเนกประการ ทรงมีพระปรีชาสามารถ มีพระปัญญาที่แหลมคม

ทรงเป็นคุรุฐานียบุรุษรัตน์ ทรงเป็นปูชนียบุคคลที่เคารพสักการะกราบไหว้บูชาอย่างยิ่ง ของพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการและพสกนิกรชาวสยามทุกถ้วนหน้า พระองค์ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ณ โรงพยาบาลเมาท์ออเบิร์นรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ และในวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แต่งตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเฉลิงถวัลยราชสมบัติตามแบบอย่างโบราณราชประเพณีขึ้น ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง เฉลิม

พระปรมาภิไธยที่จารึกในสุพรรณบัฏว่า **พระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราชบรมนาถบพิตร** และได้ทรงพระราชทานพระบรมพระราชโองการว่า **เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม** เมื่อได้ทรงพระบรมราชาภิเษกขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้วได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้ประกาศสถาปนาเฉลิมพระเกียรติยศ สมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินี ต่อมาในปี ๒๔๙๙ พระองค์ได้ทรงผนวชในพระพุทธศาสนา ตามโบราณพระราชประเพณี ระหว่างวันที่ ๒ ตุลาคม - วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ ทรงได้รับนามฉายาว่า **ภูมิพโล ภิกขุ** และเสด็จไปประทับจำพรรษา ณ ตำหนักปั้นหยา วัดบวรนิเวศวิหาร ในระหว่างที่ทรงผนวชอยู่นั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ครั้นถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๔๙๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้ประกาศเฉลิมพระนามาภิไธย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์ ๗๐ ปีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ พระองค์ทรงดำรงมั่นในพระปฐมบรมราชโองการและทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ พระองค์จึงได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มากกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ และทุกๆ โครงการนั้น ก็ทรงบำเพ็ญด้วยพระวิริยะอุตสาหะอย่างแท้จริง ก็เพื่อช่วยขจัดความทุกข์ยาก และช่วยยกระดับความเป็น

อยู่ของพสกนิกร ซึ่งเปรียบเสมือนลูกหลานของพระองค์ท่านให้ดีขึ้น ให้อยู่ดีกินดี ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองทุกๆ ด้าน โดยมิได้คำนึงถึงประโยชน์สุขส่วนพระองค์เลยแม้แต่น้อย ทั้งนี้ ก็เพราะพระองค์นั้นทรงเป็นพ่อของชาติ ทรงเป็นจอมปราชญ์ของแผ่นดิน เป็นอัครศิลปินที่เหนือกว่าบรรยาย และพระองค์ทรงเป็นจอมราชันย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งวารี ด้วยเหตุนี้ พระราชกรณียกิจที่ทรงบำเพ็ญเหล่านั้น จึงเป็นที่ซาบซึ้งตรึงใจสถิตอยู่เหนือเกล้า เหนือกระหม่อมของพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าไปชั่วนิรันดร์ เหตุที่โครงการต่างๆ ของพระองค์ท่าน ได้แพร่หลายควบคุมทั่วประเทศได้เช่นนี้ ก็เพราะทรงมีพระปรีชา มีพระอัจฉริยภาพที่มหัศจรรย์ มีพระปัญญาแหลมคม ทรงเชี่ยวชาญในการดำเนินโครงการต่างๆ โดยพระองค์ทรงแนะนำประชาชนให้คิด ทรงสาธิตให้ประชาชนได้ดู ทรงเป็นยอดกตัญญูแบบอย่างให้ประชาชนเห็น จึงเป็นเหตุให้พระองค์ได้เนรมิตพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ให้สำเร็จแพร่หลายได้ตามพระราชประสงค์ ชื่อว่าพระองค์ทรงมีพระราชดำริ ในสิ่งที่ทำได้ยากที่สุดในโลก คือทรงดำริทำโครงการฝนหลวง เพราะเป็นโครงการที่ต้องเอาชนะธรรมชาติ มีพระองค์ท่านพระองค์เดียวเท่านั้น ที่สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ ชื่อว่าทรงให้ในสิ่งที่ให้ได้ยากอย่างยิ่ง คือทรงพระราชทานน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา พระมหากรุณาธิคุณ เป็นน้ำพระทัยที่ทรงมุ่งให้พสกนิกรทุกหมู่เหล่าอยู่เย็นเป็นสุข ชื่อว่าทรงทำในสิ่งที่ทำได้ยากอย่างยิ่ง คือได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามโครงการมากกว่า ๔,๐๐๐ โครงการนั้น เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่พสกนิกรโดยแท้ ชื่อว่าได้ทรงทนในสิ่งที่ทนได้ยากอย่างยิ่งคือทรงมีพระขันติธรรมสูงส่ง เพราะต้องทรงอดทนตรากตรำ

ทุกข์ยากลำบากพระราชหฤทัยและพระวรกายอย่างใหญ่หลวง เพื่อให้โครงการทุกโครงการสำเร็จตามพระราชประสงค์ ชื่อว่าทรงชนะสิ่งที่ชนะได้ยากอย่างยิ่ง คือทรงชนะใจปวงชนทุกหมู่เหล่า สถิตเป็นปูชนียบุคคลเป็นที่เทิดทูนสักการะบูชาของพสกนิกรชาวไทยเป็นล้นพ้น และชื่อว่าทรงสละในสิ่งที่สละได้ยากอย่างยิ่งคือทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของพสกนิกรและเพื่อประเทศชาติเป็นประการสำคัญ นี่แหละเป็นมูลเหตุสำคัญให้นานาอารยประเทศต่างยกย่องเชิดชูพระเกียรติศักดิ์พระเกียรติคุณทูลเกล้าถวายปริญญาบัตรปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และรางวัลดีเด่นของโลกเป็นที่ประจักษ์ อันนับเป็นความภาคภูมิใจของพสกนิกรชาวไทยเป็นล้นพ้นทั้งประเทศ ทั้งนี้เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐในพระบรมโกศพระองค์นั้นพระองค์ทรงยึดมั่นและทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามทศพิธราชธรรมและสังคหวัตถุธรรม ๔ ประการอันเป็นหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์ครบถ้วนทุกประการ เป็นคุณธรรมที่ช่วยเพิ่มพูนปรองดองประสานสามัคคีให้ชนในชาติได้ร่วมใจบำเพ็ญสรรพกิจน้อยใหญ่สำเร็จได้ดั่งพระราชประสงค์สมตามพระพุทธนิพนธ์ภาษิตที่ยกขึ้นไว้เป็นนิกเขปบท แห่งเทศนานี่ว่า **ทานญฺจ เปยฺยวชฺชญฺจ อตฺถจริยา จ ยา อิธ สมานตฺตตา จ ธมฺเมสุ ตตฺถ ตตฺถ ยถารหนฺติฯ** แปลความว่าอุบายเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจหมู่ชนให้ปรองดอง ๔ ประการคือทานการให้หรือการเสียสละ ๑ **เปยยวัชชะ** วจีไพเราะ ๑ **อัตถจริยา** การบำเพ็ญประโยชน์ ๑ **สมานัตตตา** การประพฤติปฏิบัติเหมาะสม ๑

ทาน ประการแรกนั้นได้แก่การให้หรือการเสียสละสิ่งของหรือความสุขส่วนตน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นการให้หรือการเสียสละ นี้จัดเป็น

คุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นหลักพึ่งพิงของสังคมทั่วโลก ที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกันตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งถึงตายไป ดังบุตรธิดาที่เจริญเติบโตได้เพราะการเสียสละความสุขของพ่อแม่ บ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองได้ก็เพราะการรวมใจกันเสียสละภาษีของประชาชน และที่สำคัญที่ทุกๆ คนควรใส่ใจเป็นพิเศษก็คือประเทศชาติของเราที่ยังเป็นเอกราชอยู่ได้ก็เพราะการเสียสละอย่างใหญ่หลวงของพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าและวีรชนผู้กล้าหาญ ทานคือการเสียสละนี้จึงเป็นเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่ไขไปสู่ความเป็นใหญ่ที่นิยมเพราะการเสียสละมีคุณอเนกอนันต์ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่าเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวประสานความสามัคคีของหมู่ชนไว้เป็นประการแรก

เปยยวัชชะ ประการที่สอง คือ คำพูดที่ไพเราะเสนาะโสตสุภาพอ่อนโยนจับใจผู้ฟัง ถือว่าปากเป็นเอกแต่จะใช้ปากก็ต้องใช้อย่างระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะคนจะเกลียดชังหรือมีเสน่ห์รักใคร่ก็เพราะคำพูดจะอดอยากมีกินมีใช้ก็เพราะคำพูด คำพูดดีนั้น ทำคนโง่ให้ฉลาดก็ได้ทำศัตรูให้กลายเป็นมิตรก็ได้ ทำความแตกแยกให้สามัคคีกลมเกลียวกันก็ได้ เพราะเหตุที่ว่าวจีไพเราะมีคุณอนันต์ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่าเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวประสานความสามัคคีของหมู่ชนไว้เป็นประการที่ ๒

อัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ประการที่ ๓ คือ การอนุเคราะห์สงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ไม่นิ่งดูดายทั้งในการงานของพ่อแม่และการงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง ยิ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับประเทศชาติด้วยแล้วก็ยิ่งควรให้ความร่วมมือสนับสนุนส่งเสริมด้วยความเต็มใจ ถ้าร่วมแรงร่วมใจกันได้ดังนี้ประเทศชาติของเราก็มีแต่จะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า เพราะอัตถจริยาการบำเพ็ญประโยชน์มีคุณยิ่งใหญ่ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า

จึงตรัสว่าเป็นคุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวประสานความสามัคคีของหมู่ชนไว้เป็นประการที่สาม ๓

สมานัตตตา การประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมประการที่ ๔ ก็คือการประพฤติปฏิบัติในสายกลาง ได้แก่มัชฌิมาปฏิปทาอันบุคคลผู้ที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับบุคคลทั่วไปเกี่ยวข้องกับครอบครัวชุมชนสังคม ถ้าปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สายกลางกับผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้นได้แล้ว ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ก็จะสำเร็จได้สมประสงค์มีพระพุทธนิพนธ์ตรัสรับรองไว้ว่า **มตฺตญฺญุตา สทา สาธุ** การปฏิบัติได้ตามความเหมาะสมให้สำเร็จประโยชน์โดยแท้ เพราะสมานัตตตาเป็นคุณธรรมให้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์ได้ ดังนี้

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่าเป็นคุณธรรมยึดเหนี่ยวประสานความสามัคคีของหมู่ชนไว้เป็นประการที่ ๔ อันสังคหวัตถุธรรม ทั้ง ๔ ประการ คือทานการให้ เปยยวัชชะ วจีไพเราะ อัตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ และสมานัตตตา การประพฤติปฏิบัติเหมาะสม เป็นคุณธรรมที่มีพลานุภาพสร้างความสามัคคีของหมู่ชนในสังคมประเทศชาติและในโลกให้เกิดความกลมเกลียวเป็นที่นิยมยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้นเพียงใด ประโยชน์สุขที่มุ่งหมายก็จะเพิ่มขึ้นเพียงนั้นจึงเป็นคุณธรรมที่ผู้นำในสังคมในประเทศชาติและพระศาสนาจำต้องปรารถนาทุกกาลทุกสมัยโดยแน่แท้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ในพระบรมโกศ เพราะพระองค์ทรงดำรงมั่นในทศพิธราชธรรมและสังคหวัตถุธรรมทั้ง ๔ ประการ ดังรับพระราชทานถวายวิสัชนามาอย่างพร้อมมูลจึงเป็นคุณเป็นเหตุให้พระองค์ทรงสามารถเพิ่มพูนสามัคคีธรรมยึดเหนี่ยวน้ำใจของพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าเป็น

พลังให้พระองค์ท่านได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทั้งในทางพุทธจักรและราชอาณาจักรสำเร็จได้อย่างยิ่งใหญ่ไพศาลตามพระราชประสงค์ บัดนี้แม้ว่าพระองค์จะเสด็จสวรรคตสู่สวรรคาลัยไปแล้วแต่พระเกียรติยศเกียรติศักดิ์พระเกียรติคุณของพระองค์ท่าน ยังทรงปรากฏขจรกระจายท่วมท้นเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมของประสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าเสมือนหนึ่งว่าพระองค์ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่และจะเป็นปูชนียบุคคลเป็นที่รองรับความเคารพสักการะนับถือบูชาอย่างยิ่งของปวงชนชาวไทยไปชั่วนิรันดร์เสมือนหนึ่งมหาเจติยสถานมณฑลที่ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งใหญ่ เป็นที่รองรับการเคารพสักการะนับถือบูชาของมหาชนในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ

ด้วยประการฉะนี้ ขออำนาจการบำเพ็ญพระราชกุศล ที่คณะกรมชลประทาน ได้มีสมานฉันท์พร้อมใจกันบำเพ็ญพระราชกุศลน้อมถวาย ณ วันนี้ดังที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินในการบำเพ็ญพระราชกุศลน้อมถวาย โดยลำดับนับตั้งแต่สวรรคตสู่สวรรคาลัย ด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรมและบุญกุศลนานัปการ ที่พสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าทั่วประเทศร่วมกันบำเพ็ญน้อมอุทิศถวาย ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและด้วยความจงรักภักดีเป็นล้นพ้นจงเป็นผลให้สำเร็จเป็นปัตตานุโมทนามัย แด่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเป็นที่รักของปวงมหาชนเทิดทูนยิ่ง และทรงเป็นศูนย์รวมใจของปวงชนชาวไทย ขอจงทรงเสวยทิพยสุขทิพยสมบัติรับรสอมตธรรม ในสัมปรายภพสมเจตนาพระราชปรารถนาทุกประการ รับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนาในสังคหวัตถุธรรมกถาพอสมควรแก่เวลาขอยุติคงไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

พระธรรมเทศนา
เรื่อง ทำบุญได้บาป

โดย

พระราชธรรมสุนทร

แสดง ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

วันอาทิตย์ ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.

****

ขออำนวยพรเจริญสุขแด่ ท่านสาธุชนทั้งหลายผู้ใคร่ต่อการฟังปาฐกถาธรรม ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ณ วันนี้ อาตมาได้มีโอกาสได้นำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง คือ เรื่อง ทำบุญได้บาป และเรื่องบุญช่วยไว้ รวม ๒ เรื่องด้วยกัน

เรื่องนี้ทั้ง ๒ ออกจะฟังแล้วขัดหูขัดตาท่านผู้ฟังอยู่สักหน่อย ขอให้ฟังให้จบ ท่านสาธุชนทั้งหลายจะรู้ว่าเป็นอย่างไร ที่เป็นดังนี้นี้ก็เพราะชาวพุทธศาสนิกชนเรามีความเชื่อมั่นว่า **ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ทำบุญต้องได้บุญ ทำบาปต้องได้บาป** อย่างหัวข้อบทความนี้ว่า ทำบุญแต่กลับได้บาป เรื่องที่ ๑ รู้สึกจะไม่ถูก ขอให้ท่านทั้งหลาย ลองฟังดูก่อนก็แล้วกัน จะได้เข้าใจในหัวข้อ หรือบทความเรื่องนี้

ก่อนที่อาตมายกตัวอย่างมาเล่า ขอทำความเข้าใจกันก่อนว่า คำว่า **บุญ** หมายถึงสิ่งที่คนต้องการ ความดีที่คนดีต้องการ เป็นความดีที่มีประโยชน์ เป็นความดีที่อำนวยความสุขทางร่างกายและจิตใจได้ ส่วนคำว่า **บาป** ก็ตรงกันข้าม กล่าวคือ ความไม่ดีที่แม้แต่คนไม่ดีก็ไม่อยากได้

เป็นสิ่งที่สร้างความทุกข์จดจำไม่ให้ทรมานกายและใจ เป็นประหนึ่งการลงโทษให้เข็ดหลาบ จดจำไม่ให้กระทำอีก ต่อไปในอนาคต

ตัวอย่างของผู้ที่ทำบุญแล้วได้บาป จะยกเรื่องที่เห็นกันอยู่บ่อย ๆ เช่น ต้องการจะทำบุญครบรอบวันเกิด ต้องการจะทำบุญแต่งงาน ต้องการจะทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ต้องการจะทำบุญเปิดร้าน ต้องการจะทำบุญบวชนาค ต้องการจะทำบุญงานศพ หรืองานอะไรก็ได้ที่มีการทำบุญติดอยู่ด้วย เจตนาของผู้จะจัดงานนั้นเป็นกุศลเจตนา แม้แต่ออกการ์ดเชิญก็บอกว่า ขอเชิญไปร่วมบุญ ขอเชิญไปร่วมกุศล แต่เวลาทำจริงๆ ไม่ได้ทำบุญทำกุศลอย่างเดียว เขานิยมเอาการทำบาปเข้ามาร่วมด้วย เช่น ต้องฆ่าหมู ต้องฆ่าวัว ต้องฆ่าควาย ต้องฆ่าเป็ด ไก่ กุ้ง ปลาอีกมากมาย และไม่ใช่เพียงเท่านั้นงานบางประเภทต้องมีสุรายาเมาเข้ามาร่วมด้วย ถ้าไม่อย่างนั้นงานก็กร่อย จริงอยู่การฆ่าสัตว์ต่างๆ ดังที่กล่าวมานั้น เขาก็อ้างว่าฆ่าเพื่อจะทำบุญนั้นแหละ เช่น ทำอาหารถวายพระ ทำอาหารเลี้ยงแขก ทำอาหารเลี้ยงคนงาน แต่ถ้าจะเฉลี่ยหรือทำการอย่างใด ๆ ก็หารแบ่งส่วนออกมา มีการทำบุญที่เป็นบุญสักกี่เปอร์เซ็นต์ เลี้ยงพระกี่องค์ และจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องฆ่าสัตว์เหล่านั้นมาทำอาหารเลี้ยงพระ เขาอาจจะมีวิธีที่หลีกเลี่ยงการฆ่าเองได้ โดยไปหาซื้อเนื้อสัตว์ที่ต้องการ ที่คนอื่นเขาฆ่าไว้ขาย โดยไม่ต้องไปสั่งเขาไว้ก่อน ถ้าทำอย่างนี้ก็เป็นบุญสมความปรารถนา

ส่วนการเลี้ยงสุรายามึนเมากันนั้น ก็ไม่มีความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีขึ้นในงานทำบุญก็ได้ จะจัดกันเมื่อไรก็ได้ จะนัดกันมาก๊งกันตลอดทั้งวันตลอดทั้งคืนก็ย่อมทำได้ ถ้าเอามารวมกับงานทำบุญมันเสียความรู้สึกของคนที่เขาไม่ชอบ หรือชอบแต่เขาเลิกได้แล้ว นอกจากนั้นก็ยังเป็นการประจานความเป็นพุทธศาสนิกชนให้ศาสนาอื่นเขาเห็นด้วย เพราะ

เป็นการทำความไม่ดี ทำกิจที่พระห้ามต่อหน้าพระสงฆ์ ดื่มสุรายาเมาท้าทายกับพระสงฆ์ แล้วจะว่าไม่ใช่เป็นการประจานพุทธศาสนาได้อย่างไร บางคนเมาแล้วชอบไปหาเรื่องกับพระเณรอีกยิ่งไปกันใหญ่ งานที่มีการเลี้ยงสุรายามึนเมาทั้งที่เป็นงานบุญ เป็นงานมงคล แต่บางทีก็เกิดเรื่องที่เป็นอัปมงคลขึ้นเช่น ทะเลาะกัน ทำร้ายกัน ฆ่ากันตาย กลายเป็นงานบาปไปเลย งานบุญบางงานแถมงานศพด้วย

มีพระมหาเถระนักปราชญ์ท่านหนึ่ง ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำบุญไว้ ๓ ประการ คือ

๑. **ทำบุญเหมือนอาบน้ำผสมน้ำหอม** อาบน้ำเสร็จแล้วก็ยังมีกลิ่นหอมติดกายอยู่

๒. **ทำบุญเหมือนอาบน้ำผสมน้ำโคลน** อาบน้ำเสร็จแล้วก็ยังมีกลิ่นโคลนติดกายอยู่

๓. **ทำบุญเหมือนอาบน้ำสะอาด** อาบน้ำเสร็จแล้ว ร่างกายก็สะอาด ไม่มีกลิ่นอะไรติดอยู่

กิริยาอาการมารยาทในขณะทำบุญก็มีส่วนสำคัญไม่ใช่น้อยทีเดียว บางคนทำบุญแล้วได้ของแถมที่ไม่ดีก็มี โดยที่ผู้ทำบุญนั้นก็ไม่อยากได้ของแถมนั้น แต่ได้มาเองโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ขอให้ท่านสาธุชนทั้งหลายลองฟังเรื่องต่อไปนี้ตามที่พระอรรถกถาจารย์เล่าไว้ในหนังสือมงคลทีปนีว่า

มีลูกสาวของช่างปั้นหม้อดินขายคนหนึ่ง เป็นหญิงใจบุญ มักตักบาตรแก่พระภิกษุที่มารับบาตรในตอนเช้าแทบทุกวัน พอตักบาตรเสร็จแล้วก็ไหว้ ด้วยความนอบน้อมเสมอ มีอยู่วันหนึ่ง พระภิกษุรูปหนึ่งมาบิณฑบาตในตอนบ่าย ขณะนั้นนางกำลังขยำดิน เพื่อจะปั้นเป็นหม้ออยู่ เห็นพระถือบาตรมายืนอยู่ จึงสงสัยและลุกขึ้นด้วยอาการไม่พอใจนัก

ถามว่า ท่านต้องการอะไรอีก พระก็บอกว่า ต้องการดินเหนียวจะเอาไปปะยาแนวแตกที่กุฏิ หญิงสาวผู้นั้นไม่เข้าใจพระวินัยของพระว่า ไม่ให้พระขุดดินด้วยตนเอง จึงแสดงกิริยาไม่พอใจ พร้อมทั้งพูดว่า ดินก็มีอยู่ทั่วไป ขุดเอาเองก็ไม่ได้ต้องมารบกวนคนอื่นเขาอยู่เรื่อยๆน่ารำคาญ แล้วก็เดินกระแทกเท้าแสดงกิริยาไม่พอใจ ไปหยิบดินที่ขยำไว้แล้วก้อนหนึ่งเอามาใส่ลงในบาตรโดยแรงๆ แล้วค้อนพระลงจมูกฟุดฟิดนิดหน่อยแล้วก็จากไป ความจริงก็ไม่น่าจะมีอะไร พระมาบิณฑบาตดินก็ได้ดินแล้ว นางก็ได้ทำบุญไปตามความต้องการของพระแล้ว แต่เรื่องไม่ยุติเพียงแค่นั้นนะซิ พอนางผู้นี้ตายไปเกิดเป็นลูกสาวของครอบครัวยากจนครอบครัวหนึ่ง รูปร่างหน้าตา ปาก คิ้ว คาง มือ เท้าของนางไม่สมประกอบ ไม่เหมือนของคนทั่วไปเขา คือนางมีส่วนที่ไม่ดีอยู่ ๕ ประการ คือ

๑. **ปากเบี้ยว** เพราะโทษบ่นว่าพระ

๒. **จมูกบี้** เพราะลงจมูกแสดงกิริยาไม่พอใจต่อพระ

๓. **ตาเหล่** คือ มีตาสูงข้างต่ำข้าง เล็กข้างใหญ่ข้างไม่เท่ากัน เพราะโทษที่ค้อนพระ

๔. **ขาเป๋** เพราะเดินกระทืบเท้าแสดงกิริยาไม่พอใจพระ

๕. **มือแป** เพราะเอาก้อนดินเหนียวทิ้งลงไปในบาตรแรง ๆ

รวมความว่า นางผู้นี้มีส่วนเสียที่ตัวเอง และผู้อื่นก็ไม่ชอบอยู่ ๕ อย่าง คือ ปากเบี้ยว จมูกบี้ ตาเหล่ ขาเป๋ มือแป เขาก็เลยตั้งชื่อนางเสียใหม่ว่า**นางปัญจปาปา** หมายถึงนางชั่ว ๕ อย่าง เรื่องนี้แหละที่ต้องการยกมาเล่าให้ฟังว่า ความจริงหญิงผู้นี้เป็นคนใจบุญแท้ๆ แต่ไม่เข้าใจบางอย่าง จึงทำบุญด้วยกิริยาอาการและคำพูดที่ไม่เหมาะสมกับผู้มีศีล วิบากคือผลที่ออกมาก็เลยเป็นอย่างนี้

ส่วนวิบากที่ดีคือ การถวายดินเหนียวที่ขยำดีแล้วแก่พระภิกษุก็อำนวยผลดีแก่นาง คือแม้นางผู้นั้นจะมีรูปร่างหน้าตาขี้เหร่และพิการ แต่สัมผัสเนื้อ สัมผัสผิวหนัง ตลอดผิวของร่างกายเธอ เป็นเสมือนสัมผัสทิพย์ คือเนื้อนิ่มอ่อนนุ่ม ผิวหนังเนียนไม่เหนอะหนะ ไม่เย็นชืด เนื้อของเธออุ่นละมุนละไม ผิวพรรณวรรณะแม้จะคล้ำตามประสาลูกคนจน แต่ก็ไม่มีสิวฝ้าหรือแผลเป็นให้เห็นเด่นชัด นี้เป็นผลบุญคือการถวายดินเหนียวที่ขยำไว้ดีแล้ว

ส่วนที่เธอตักบาตรแก่พระแทบทุกเช้านั้นล่ะ ไม่ให้ผลแก่เธอบ้างเลยหรือ ?

ทำดีไม่ให้ผลได้อย่างไรขอให้ท่านทั้งหลายรับฟังต่อไปเดี๋ยวก็รู้เอง พระราชาในเมืองนั้น เป็นพระราชาที่เอาใจใส่ประชาชนมักปลอมตนเป็นคนธรรมดาไปสืบความเป็นอยู่ทุกข์สุขของประชาชนอยู่เป็นระยะๆ เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

วันหนึ่ง ใกล้ค่ำแล้ว ในขณะที่หญิงสาวลูกคนจนวิ่งเล่นไล่จับอยู่กับพวกผู้หญิงด้วยกันอย่างชุลมุนวุ่นวาย ไม่สนใจว่าจะมีใครผ่านไปที่นั่นบ้าง บังเอิญขณะนั้น พระราชาก็เสด็จไปยังที่นั้นพอดี หญิงผู้นั้นเกิดวิ่งไปชนพระราชาเข้าโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ พอพระราชาได้สัมผัสกับเนื้อนางทั้งๆ ที่กำลังวิ่งเล่น น่าจะมีเหงื่อไคลไหลย้อย แต่กลับเป็นที่ติดอกติดใจ ทำให้พระราชาเคลิบเคลิ้มหลงใหลในสัมผัสนั้น ติดใจในสัมผัสนั้นอย่างจับจิตจับใจทีเดียว คล้ายๆ กับการได้จับอุ้งมือ ฝ่ามือ ของพวกผู้ดีมีเงินมากๆ มือมักจะอ่อนนุ่มฝ่ามืออูม อุ้งมืออ่อน ไม่มีเหงื่อ สัมผัสแล้วสบายมือ

เมื่อพระราชาหลงใหลติดใจในสัมผัสของนางนั้น ประกอบกับได้เห็นรูปร่างหน้าตาของนางขี้เหร่ไม่น่าดู จะพูดหรือถามอะไรมากไปก็คงไม่เหมาะ จึงชวนอำมาตย์กลับพระราชวัง แล้วกระทำเล่ห์เพทุบายบางอย่าง เพื่อจะนำเอาตัวนางมาเป็นมเหสี ครั้นจะให้นำมาเฉย ๆ ประชาชนจะลงความเห็นว่า พระราชาวิปริตไปแล้ว คนสวยตั้งมากมายไม่นำมาเป็นมเหสี กลับจะเอานางหน้าผีมาเป็นราชินี จึงต้องการให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเหมือนกับตนด้วย จึงให้อำมาตย์สร้างความผิดให้นางแล้วช่วยกันจับเอาตัวนางเข้ามาในพระราชวัง พวกอำมาตย์พอได้สัมผัสกับนางเข้าก็มีอาการเหมือนกับที่พระราชาเป็นมาแล้วทุกคน ทุกคนคิดว่า ถ้าพระราชาจะปรับนางเป็นเงินสักเท่าไร ตนจะออกให้แล้วรับเอานางไปเป็นภรรยา เมื่อนำนางเข้าไปเฝ้าแล้ว พระราชาก็ถามความรู้สึกของอำมาตย์ทุกนายว่าเป็นอย่างไร ทุกคนทูลเป็นอย่างเดียวกันว่า สัมผัสผิวกายของนางอ่อนนุ่มละมุนละไม ประหนึ่งสัมผัสทิพย์ พระราชาจึงแจ้งความจริงให้พวกอำมาตย์ฟังแล้ว อภิเษกนางเป็นพระมเหสี มีความสุขสำราญต่อไป นี่เป็นส่วนที่เป็นบุญให้วิบากอย่างนี้

เรื่องนี้ คงมีข้อคิดที่ว่า เวลาตั้งใจจะทำบุญกุศล จะเป็นงานมงคลงานอวมงคลชนิดใดก็ตาม ท่านทั้งหลายจงพยายามระมัดระวังกิริยาทางกาย ทางวาจา อย่าให้เสียมารยาท อย่าให้เป็นการลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ที่เรายกย่องว่า เป็นนาบุญของเรา ถ้ามิฉะนั้นแล้ว ผลที่ตนต้องการจะได้จะกลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่อยากได้ ดังเรื่องที่เล่ามา ให้ท่านสาธุชนเป็นข้อคิด เป็นเรื่องที่ ๑

ส่วนเรื่องที่ ๒ เรื่องบุญช่วยได้

เรื่องนี้เป็นเรื่องเกิดขึ้นในสมัยครั้งพุทธกาล ดังมีคำโบราณกล่าวขานกันมานานแล้ว เพื่อเป็นเครื่องเตือนจิต สะกิดใจของท่านสาธุชนทั้งหลายว่า

ถ้าไม่ถึงที่ตายวายชีวาตม์ ใครพิฆาตเข่นฆ่าไม่อาสัญ
แต่พอถึงคราวตายวายชีวัน ไม่มีใครฆ่าฟันก็ตายเอง

เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องของคนที่มีทั้งบาปกรรมและบุญกรรม ทำให้ชีวิตของเขาเป็นไปอย่างน่าอัศจรรย์พิสดารไม่น่าเชื่อ เรื่องมีว่า

ชายผู้นี้เป็นลูกของหญิงโสเภณี คือผู้หญิงหากินด้วยการขายรสสวาทแก่ผู้ชายที่นิยมชมชอบเรื่องโลกีย์วิสัย พอเกิดได้ไม่กี่ชั่วโมง พอแม่รู้ว่าเป็นลูกชายก็สั่งให้คนใช้เอาผ้าห่อไปทิ้งที่กองขยะนอกตัวเมือง ทั้งนก หมา กา สัตว์ต่างๆ รุมล้อมจะเข้าไปจิกกิน แต่ก็ไม่มีสัตว์เข้าใกล้ได้สักตัวเดียว จนรุ่งเช้ามีคนไปพบเข้า เห็นเป็นเด็กชาย ยังไม่ตายจึงเอาไปเลี้ยงไว้ด้วยความสงสาร

ในวันนั้น ท่านเศรษฐีใหญ่ในเมืองโกสัมพีไปยังราชสำนักเสร็จธุระแล้ว กลับมาพบพวกโหราจารย์ จึงถามว่า ชะตาราศีของบ้านเมืองจะเป็นอย่างไรบ้าง

ท่านเศรษฐีนึกไปถึงภรรยาของตนซึ่งกำลังท้องแก่มากแล้ว แล้วก็อยากจะรู้ว่าคลอดวันนี้หรือเปล่า ให้คนไปสืบทราบว่ายังไม่คลอด ถ้าอย่างนั้นลูกเราก็ไม่ได้เป็นเศรษฐี และก็ยังไม่รู้ว่าเป็นชายหรือหญิง จึงใช้คนใช้หญิงคนหนึ่ง มีนามว่า กาลีให้ไปสืบดูว่า ที่บ้านไหนมีเด็กเกิดในวันนี้บ้าง เอาเงินซื้อมาเลย ราคาเท่าไรไม่อั้น

นางกาลีไปสืบจนพบผู้ที่นำเด็กไปเลี้ยง และขอซื้อเอามาให้เศรษฐี ท่านเศรษฐีจึงคิดว่า ถ้าลูกของเราเป็นผู้หญิง ก็จะให้มันแต่งงานเป็นสามีภรรยากัน เมื่อเด็กคนนี้เป็นมหาเศรษฐี ลูกสาวของเราก็เป็นภรรยาเศรษฐี แต่ถ้าลูกของเขาเป็นผู้ชาย ก็จำเป็นจะต้องฆ่าเด็กคนนี้เสีย เมื่อไม่มีเด็กคนนี้ ลูกของเราก็จะได้เป็นเศรษฐีแทน

ต่อมาไม่กี่วันลูกเศรษฐีเกิดเป็นผู้ชาย ท่านเศรษฐีก็เห็นเป็นเสี้ยนหนาม เป็นผู้ขวางประโยชน์ลูกชายตน จำเป็นต้องกำจัดมันเสียตั้งแต่แรกๆ จึงสั่งให้นางกาลีหญิงรับใช้นำไปเพื่อฆ่าโดยวิธีไม่ผิดและไม่อื้อฉาวหลายครั้ง ถ้าจะลำดับเรื่องราวที่ทารกถูกพยายามที่จะฆ่าให้ตาย ๗ ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ ๑ แม่ซึ่งเป็นโสเภณี ให้คนใช้นำไปทิ้งที่กองขยะ เพื่อให้สัตว์กัดกิน ก็ไม่ตายรอดอยู่ได้

ครั้งที่ ๒ เศรษฐีให้เอาไปนอนขวางประตูคอกโค เพื่อให้โคเหยียบตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๓ เศรษฐีให้เอาไปนอนขวางทางเกวียนของพวกพ่อค้า เพื่อให้เกวียนทับตาย ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๔ เศรษฐีให้เอาไปทิ้งในป่าช้าผีดิบ เพื่อให้สัตว์กัดกินจะได้ตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๕ เศรษฐีให้เอาขึ้นไปบนยอดเขาและโยนทิ้งลงมาเพื่อกระทบหินตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๖ เศรษฐีวางแผนให้นายช่างปั้นหม้อฆ่าแล้ว โยนเข้าเตาเผาให้ตาย ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

ครั้งที่ ๗ เศรษฐีเขียนหนังสือสั่งให้เพื่อนนอกเมืองฆ่า ให้เขานำหนังสือไป ก็ไม่ตายอยู่รอดได้

และในครั้งที่ ๗ นี้ นอกจากจะไม่ตาย ยังพลอยได้ลูกสาวเศรษฐีบ้านนอกเป็นภรรยาด้วย ตอนนี้ท่านเศรษฐีถึงกับจับไข้หนัก อาการใกล้ตายเต็มที จึงให้คนไปตามเขามา ต้องการประกาศไม่ยกสมบัติให้เขา แต่กลับพูดว่ายกสมบัติให้ แล้วก็ตาย ชายหนุ่มที่ถูกพยายามฆ่ามาตั้ง ๗ ครั้ง จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นมหาเศรษฐีแห่งเมืองโกสัมพีตามที่โหราจารย์ทำนายไว้ในตอนแรกแล้ว

เรื่องนี้มีความพิสดารมาก ท่านที่ต้องการทราบเรื่องทั้งหมดศึกษาจากหนังสือธรรมบทภาคที่ ๒ ได้

เรื่องที่นำมาปาฐกถาเป็นกรณีพิเศษนี้ เพื่อต้องการชี้ให้เห็นความต่างของกรรมดีและกรรมชั่ว ให้ผลคนละอย่าง หน้าที่ของใครก็ของมัน โดยจะตั้งเป็นคำถามและตอบคำถามเพียงย่อๆ ดังต่อไปนี้

๑. เศรษฐีใหม่ทำบาปอะไรไว้ จึงถูกพยายามฆ่าตั้ง ๗ หนและเหตุไรจึงไม่ตาย ?

๒. เศรษฐีใหม่ทำบุญอะไรไว้ จึงได้รับตำแหน่งเป็นเศรษฐีโดยไม่ต้องลงทุนอะไรเลย?

คำตอบปัญหาข้อที่ ๑ เหตุที่เศรษฐีใหม่ถูกพยายามฆ่าให้ตายถึง ๗ ครั้ง แต่ไม่ตาย เป็นเพราะในชาติหนึ่งเขาเกิดเป็นสุนัขแสนรู้ของผู้ดีมีสกุลคนหนึ่ง มีพระปัจเจกพุทธเจ้ามารับบิณฑบาตที่บ้านทุกวัน เวลาจะกลับท่านก็โยนก้อนอาหารให้สุนัขตัวนั้นวันละ ๑ ก้อน จนสุนัขเกิดความรักความคุ้นเคย ด้วยใจจริงในพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น ทุกครั้งที่เจ้านายไม่ว่างจะ

ใช้ให้มันไปนำพาพระมาฉันอาหารที่บ้าน มันเต็มใจทำอย่างดี ในตอนที่ต้องผ่านป่าละเมาะ มันจะเห่าไล่สัตว์ร้ายให้หนีไป เป็นการถวายอารักขาพระไปในตัว มันทำอยู่อย่างนี้เป็นเวลา ๓ เดือนเศษ ๆ พอออกพรรษา พระปัจเจกพุทธเจ้าลาเจ้านายของมันไปที่อื่นบ้าง มันเสียใจถึงกับหัวใจสลายตายไป เกิดเป็นเทพบุตรชื่อโฆษกะในชั้นดาวดึงส์ เป็นเทพบุตรอยู่ได้ไม่นาน เพราะบุญไม่มาก จึงจุติคือตายจากเทพบุตรมาปฏิสนธิในท้องของหญิงโสเภณีดังที่กล่าวแล้ว

ประเด็นของคำตอบก็คือ การที่เศรษฐีใหม่ถูกพยายามฆ่าถึง ๗ ครั้งไม่ตาย ก็เพราะเป็นผู้พิทักษ์ประจำตัวของพระปัจเจกพุทธเจ้า และมีความรักอย่างจริงใจในพระปัจเจกพุทธเจ้านั้น

คำตอบปัญหาข้อที่ ๒ เหตุที่ได้รับตำแหน่งเศรษฐี เพราะในชาติหนึ่งเขาเกิดเป็นคนยากจน มีภรรยาคนหนึ่ง เมื่อในเมืองนั้นเกิดโรคระบาดจึงพากันหนีไปอยู่เมืองอื่น ตอนนั้นมีลูกอ่อนอยู่แล้ว ต้องคอยผลัดกันอุ้มการเดินทางทั้งเหน็ดเหนื่อย ทั้งหิวโหยอาหาร แล้วจะต้องมาอุ้มเด็กทารกหนักขึ้นอีก จึงผลัดกันอุ้มไปตามวาระ มีอยู่วาระหนึ่งเป็นวาระของพ่อ แกแสนจะเบื่อและเมื่อยล้าเต็มที จึงบอกให้ภรรยาเดินไปข้างหน้า ตนเดินตามหลัง พอห่างพอสมควรแกก็เอาเด็กอ่อนทิ้งไว้ใต้ต้นไม้ใกล้ทางเดินนั้นแหละ แล้วรีบตามภรรยาไป ถูกภรรยาต่อว่ามากมาย เขาก็ยอมรับผิดทุกอย่าง จึงไม่ต้องทะเลาะกัน ส่วนทารกนั้นก็ตายตั้งแต่ตอนที่พ่อเอาทิ้งไว้แล้วและเพราะกรรมที่แกทิ้งลูกอ่อนของแกที่ใต้ต้นไม้และทารกตายเพราะการถูกทิ้งนั้น เขาจึงต้องถูกทิ้งถูกพยายามฆ่า ให้ตายถึง ๗ ครั้งในชาติเดียวกันนั้นเอง

เมื่อลูกตายแล้วทั้งสองก็พากันไปรับจ้างอยู่กับตระกูลผู้มีอันจะกินตระกูลหนึ่ง เห็นเขาให้อาหารดีๆ แก่สุนัข จึงเกิดความอิจฉาสุนัข คิดว่าถ้าตนเป็นสุนัขของบ้านนี้คงจะมีความสุข แล้วตนก็ได้รับอาหารดีๆ จากบ้านหลังนี้เช่นกัน โดยความที่ตนอดอยากหิวโหย จึงกินอาหารนั้นด้วยความละโมบ เกินที่ร่างกายจะรับไหว จึงเสียชีวิต แล้วก็ได้เกิดเป็นสุนัขที่บ้านหลังนี้นั่นแหละ ต่อมาเมื่อสามีตายภรรยาก็อาศัยรับจ้างแล้วทำบุญตักบาตร แล้วอุทิศส่วนบุญแก่สามีที่ตายไปทุกวันเป็นประจำ อาจเป็นเพราะบุญกุศลส่วนนี้ด้วย เพราะบุญกุศลในส่วนอื่นๆ อีกประกอบกันจึงเป็นเหตุให้เขาได้รับตำแหน่งเศรษฐีโดยง่ายดาย

เป็นอย่างไรบ้าง ท่านผู้ฟัง รู้สึกสับสนไปหน่อยไหม ? เพราะเรื่องยาว เรื่องนี้ท่านสาธุชนได้รับฟังแล้วอาตมาจำได้อย่างไรก็เล่าให้ฟังตามนั้น อาจสับสนบ้างต้องขออภัยท่านผู้เป็นปราชญ์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

จากเรื่องนี้ที่น่าคิดก็มีหลายอย่างเช่น

๑. สุนัขภักดีต่อพระ ช่วยพิทักษ์ภัยแก่พระ ยังมีผลถึงขนาดนั้น

๒. ที่เกิดเป็นสุนัข เพราะจิตใกล้ตายไปนึกเป็นสุนัขของท่านผู้ดีคนนั้นเข้า

๓. ภรรยาคู่สร้างคู่สม แม้สามีตายไปก็ยังไม่ลืม สู้อุตส่าห์ทำบุญอุทิศให้ทุกวัน

๔. การทิ้งลูกน้อยที่ยังไม่ตายให้ตายให้ถึงแก่ความตาย จึงต้องถูกทิ้งเพื่อให้ตาย ถูกพยายามฆ่าให้ตายถึง ๗ ครั้ง

๕. ท่านเศรษฐีเดิมพยายามจะฆ่าคนที่ไม่มีความผิดตนเองจึงต้องได้รับผลกรรมเสียเอง

สุดท้ายแห่งการปาฐกถาธรรม เป็นกรณีพิเศษ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อาตมาขออำนวยพร ขอให้ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ผู้ใคร่ต่อการฟังธรรมะบ้าง ฟังเรื่องเล่าประกอบเป็นข้อคิดเตือนจิตสะกิดใจบ้าง ขอให้ทุกๆท่าน จงมีความสุขกาย ความสบายใจ ในวันพักผ่อนตามโอกาสอันสมควรของท่านทั้งหลาย ขอความสุขความสวัสดีจงบังเกิดมีแด่ท่านสาธุชนทั้งหลาย ที่ทุกๆ ท่านปรารถนาจงทุกประการเทอญ ขอเจริญพร

ปาฐกถาธรรม

เรื่อง พระอรหันต์ตาบอดในครั้งพุทธกาล

แสดงโดย

พระราชธรรมสุนทร วัดพระเชตุพน กรุงเทพฯ

****

เจริญพร ท่านสาธุชนทั้งหลาย ผู้ใคร่ต่อการฟังปาฐกถาธรรม เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นวันหยุดของทางราชการทั่ว ๆ ไป รวมทั้งท่านทั้งหลายพร้อมด้วยครอบครัว ก็หยุดพักผ่อนกัน ๑ วัน คือวันอาทิตย์ ท่านสาธุชนทั้งหลายจะได้รับฟัง ปาฐกถาธรรม ซึ่งเป็นเครื่องเปรียบเทียบในชีวิตของท่านทั้งหลาย ที่เหน็ดเหนื่อยมาจากการทำงานต่าง ๆ กันนั้น

โดยเฉพาะในวันนี้ อาตมาจะได้นำเรื่องพิเศษ คือ**เรื่องพระอรหันต์ตาบอด ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในครั้งสมัยพุทธกาล ที่พระพุทธเจ้าทรงมีพระชนม์ชีพอยู่** ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตามที่ท่านสาธุชนได้รับฟังติดตามกันมาทุกๆวันอาทิตย์นั้น อาตมาขออนุโมทนาท่านทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ต่อจากนี้ อาตมาจะได้นำเรื่อง พระอรหันต์ตาบอด มาเล่าให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้สดับรับฟัง เพื่อความรู้ ความเป็นมาของเรื่องนี้มีความเป็นมาอย่างไร

เรื่องพระอรหันต์ตาบอดนี้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ มีพี่และน้องชายลูกพ่อค้าสองคน ใช้เกวียนขนสิ่งของที่จะขายจนเต็มแล้ว นำไปขายยังเมืองต่างๆ พอสินค้าหมดก็ซื้อสินค้าใน

ท้องถิ่นนั้น ไปขายในประเทศอื่นต่อไปอีก ประกอบอาชีพอย่างนี้มาหลายปีจนพี่มีอายุมากกว่าหน่อย คนน้องยังเป็นหนุ่มอยู่ คราวหนึ่งจอดเกวียนขายสินค้าใกล้วัดพระเชตวัน เมืองสาวัตถี ซึ่งเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ ในตอนเย็นๆ จะมีผู้คนเป็นจำนวนมาก ถือดอกไม้ธูปเทียนของหอมเดินไปวัดพระเชตวันเป็นกลุ่มๆ ท่าทางพวกเขาสดชื่นแจ่มใสทุกคน คนพี่เกิดความสงสัย เข้าไปถามได้ความว่า เขาจะไปฟังพระพุทธเจ้าเทศน์ตอนเย็นทุกวัน จึงเกิดศรัทธาอยากจะฟังเทศน์กับเขาบ้าง ได้บอกน้องให้รักษาเกวียนและสิ่งของให้ดี ตนฟังเทศน์แล้วจะกลับมา ได้ไปยืนฟังเทศน์อยู่ท้ายๆ ณ ที่นั้น

วันนั้นพระพุทธเจ้า ทรงตรวจดูอุปนิสัยของผู้ฟังธรรมแล้วเทศน์เรื่อง อนุปุพพีกถา และอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นเทศนาที่ฟังง่าย แต่ได้สาระมากที่สุด มีพุทธศาสนิกชนบรรลุมรรคผล เพราะฟังธรรมเทศนากัณฑ์นี้มากที่สุด เนื้อหาสาระในพระธรรมเทศนากัณฑ์นี้มีความย่อว่า

ขั้นที่หนึ่ง **แสดงความจำเป็นของการให้** ว่าคนอยู่ด้วยกันจะต้องมีการให้ช่วยเหลือกัน เริ่มตั้งแต่พ่อแม่ให้ลูก ครูบาอาจารย์ให้แก่ศิษย์ ญาติให้แก่ญาติ คนไม่รู้จักกันเห็นใจกัน ให้แก่กันให้ทั้งวัตถุและให้อภัยกัน

ขั้นที่สอง **แสดงเรื่องศีล** คือทุกคนมีนิสัยชอบอยู่อย่างปกติ ไม่ชอบให้ผู้ใดมาล่วงสิทธิอะไรของตน ทั้งในด้านชีวิต และความเป็นอยู่ ทั้งในด้านทรัพย์สินสมบัติ ทั้งในด้านสามีภรรยา ทั้งในด้านความจริงและสิ่งมึนเมาทั้งหลาย ดังนั้นผู้ที่อยู่อย่างปกติ ไม่ล่วงเกินข้อที่กล่าวมาแล้วนี้แหละ เรียกว่าเป็นผู้รักษาศีล และศีลนี่แหละเป็นรากฐานของความดีทั้งอย่างต่ำจนถึงสูงสุดทีเดียว

ขั้นที่สาม **แสดงสวรรค์** คือ สถานที่ให้ความสุขทั้งทางด้านกายและจิตใจ ที่เหนือกว่าความสุขของมนุษย์ เป็นความสุขของใครของมัน ยื้อแย่งขโมย ปล้นจี้กันไม่ได้ แม้แต่ของเขาเขาให้ก็ยังรับเอามาไม่ได้ เรียกว่าเป็นสมบัติส่วนตัว ผู้ที่จะได้ความสุขดังกล่าวนี้จะต้องให้ทาน จะต้องรักษาศีลมากน้อยตามความสามารถและเจตนาของผู้นั้น

ขั้นที่สี่ **แสดงโทษของการยึดติดในความสุขต่าง ๆ** เช่น สุขของมนุษย์บ้าง สุขของเทวดาบ้าง ว่าสุขเหล่านั้นให้ความสุขก็จริง แต่ให้ความสุขเพียงชั่วระยะหนึ่ง ๆ ในภพชาติหนึ่ง ๆ เท่านั้น และก็เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ก็ได้ด้วย จึงเป็นความสุขที่ไม่จริงจังอย่างแท้จริง ความสุขที่จริงจังอย่างแท้จริง ต้องเป็นความสุขชนิดที่ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ และไม่ต้องตาย ผู้ที่จะได้ความสุขชนิดนี้จะต้องมีบารมีมาก ต้องสร้างความดีมาก ต้องมีเวลาบำเพ็ญมาก จึงจำเป็นต้องบวชในพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ห้า **แสดงความดีของการออกบวช** เป็นต้นว่า

(๑) เป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกอยู่ในบังคับของผู้ใด

(๒) ไม่ประกอบอาชีพเลี้ยงชีพ อาศัยผู้อื่นวันละมื้อเดียว ไม่สะสมสมบัติ

(๓) ไม่ต้องกังวลในเรื่องปัจจัยสี่

(๔) ไม่ต้องกลัวโจรขโมย เพราะไม่มีสมบัติที่พวกเขาต้องการ

(๕) มีเวลาบำเพ็ญความดีได้ตลอดทั้งวันทั้งคืน

(๖) ปล่อยวางใจ ปล่อยวางอารมณ์ ปล่อยวางสิ่งที่เป็นทุกข์ใจอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อนายมหาปาละตั้งใจฟังจนจบ เกิดความเลื่อมใสอย่างจับจิตใจ พอประชาชนกลับไปหมดแล้ว จึงเข้าไปขอทูลบวชแต่พระพุทธเจ้าให้กลับไปบอกขออนุญาตจากน้องชายเสียก่อน ตนจึงต้องกลับไปขออนุญาตแล้ว กลับมาบวชเป็นพระภิกษุ พออุปสมบทเสร็จก็ทูลถามพระพุทธเจ้าว่าบวชแล้วจะต้องทำอะไรบ้าง พระพุทธเจ้าจึงตรัสบอกงานสองอย่าง

งานอย่างที่ ๑ คือ ต้องศึกษาเล่าเรียนเรื่องศีล เรื่องสมาธิ และเรื่องปัญญา ให้เข้าใจและแตกฉานจนสามารถนำไปปฏิบัติเองก็ได้ นำไปอบรมชี้แจงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง งานนี้เรียกว่า **คันถะธุระ**

งานอย่างที่ ๒ คือ การลงมือปฏิบัติตามหลักของศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งมักเรียกกันว่า เจริญสมถกรรมฐานบ้าง เจริญวิปัสสนากรรมฐานบ้าง บำเพ็ญจิตตภาวนาบ้าง นั่งทำสมาธิบ้าง นั่งทำใจให้สงบบ้าง ซึ่งล้วนมีจุดประสงค์หรือมีจุดหมายปลายทางอย่างเดียวกัน คือเบื้องต้นฝึกจิตจนเกิดเอกกัคคตารมณ์ คือมีอารมณ์อย่างเดียวเรียกว่าไม่ฟุ้งซ่าน อยู่ได้นานตามที่ต้องการ ขั้นต่อไปพิจารณาสังขารให้เห็นสภาพความจริงที่มันเป็นจริง ไม่ใช่ของสมมติ หรือของแปลกปลอมๆ อย่างที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้ จนสามารถเกิดวิปัสสนาปัญญาขึ้นมาเองเรียกว่า **วิปัสสนาธุระ**

พระมหาปาละภิกษุใหม่ทูลว่า ตอนนี้อายุมากแล้วคงเรียนคันถธุระไม่ได้ดี จะขอเรียนวิปัสสนาธุระ ขอให้พระพุทธเจ้าตรัสแนะวิธีการปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นสุดท้าย แล้วทูลลาไปปฏิบัติในป่า ได้ภิกษุที่ร่วมไปด้วย ๖๐ รูป ทั้งหมดไปปฏิบัติอยู่ในป่า ซึ่งได้ญาติโยมแถวนั้น อุปถัมภ์ในเรื่องอาหารและถวายยารักษาโรค

ในวันเข้าพรรษาท่านประชุมตั้งกติกากันว่า

๑. ทุกรูปต้องแยกกันอยู่ ห้ามอยู่รวมกัน ๒ รูปเป็นอันขาด

๒. ในตอนเช้า ในตอนเย็น จึงค่อยมารวมกันฉันและฟังโอวาทของประธานสงฆ์

๓. เวลาพระรูปใดป่วยไข้ ให้มาเคาะระฆังที่โรงฉันพระทั้งหลายจะมาช่วยกันรักษาพยาบาล

สำหรับพระมหาปาละประธานสงฆ์ ท่านอธิษฐานเนสัชชิกธุดงค์ คือจะใช้อิริยาบถเพียง ๓ อย่าง ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่งเท่านั้น เว้นการนอนตลอดทั้งไตรมาส จุดประสงค์ต้องการให้บรรลุอริยธรรมได้เร็ว

พอเดือนที่หนึ่งผ่านไป เข้าเดือนที่สอง นัยน์ตาของท่านแฉะและแดง เพราะไม่ได้นอนหลับนั่นเอง พอเดือนที่สอง หมอประจำหมู่บ้านได้ถวายยาหยอดตา แต่ต้องให้นอนหยอด นั่งหยอดไม่ได้ ท่านก็ไม่ทำตาม เพราะตั้งใจไว้แล้วว่าจะไม่นอน จึงนั่งหยอดตา หยอดกี่ครั้ง กี่หนก็ไม่หาย กลับกำเริบมากขึ้น จนหมอบอกเลิกรักษา พอใกล้วันออกพรรษา ท่านก็ตาบอดสนิทมองไม่เห็นอะไรเลย พร้อมทั้งได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ สมกับตั้งใจของท่าน และได้พยายามอบรมสั่งสอนพระภิกษุอีก ๖๐ รูป ตามแนวที่ตนได้ปฏิบัติได้ผลมาแล้ว จนพระภิกษุเหล่านั้นได้บรรลุพระอรหันต์ทุกรูป พอออกพรรษาแล้ว พระภิกษุทั้ง ๖๐ รูป ก็ขอลาไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เมื่อมีโอกาสได้ทูลถามถึงบุรพกรรมของพระมหาปาละว่า ท่านมีบุญมีบาป มีอุปนิสัยได้บรรลุพระอรหันต์ ซึ่งเป็นคุณอันยอดเยี่ยม เหตุไรจึงตาบอด

พระพุทธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า เหตุทั้ง ๒ เกิดขึ้นเพราะกรรมในอดีตทั้งนั้น คือ

ในอดีตชาติ พระมหาปาละเกิดเป็นหมอรักษาโรคตา เป็นหมอที่รักษาโรคตาได้เก่ง หยอดยาเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้นหายเลย วันหนึ่งได้ไปพบหญิงวัยกลางคนเข้าโดยบังเอิญ เป็นหญิงตามัวตามืด มองไม่ค่อยจะเห็นอะไร จึงถามว่า จะรักษาตาให้จะเอาไหม หญิงนั้นก็ตอบว่า เอา หมอก็แกล้งถามต่อไปว่า ถ้าฉันรักษาตาเธอหายแล้วจะให้อะไรแก่ฉันบ้างล่ะ

หญิงนั้นเคยรักษาตามานาน เสียเงินไปมากแล้ว ก็รักษาไม่หาย จึงบอกว่า ถ้าท่านสามารถรักษาตาฉันหายได้จริง ๆ ตัวฉันพร้อมทั้งลูก ๆ พร้อมทั้งของที่มีอยู่จะยอมยกให้ท่านหมดเลย จะยอมเป็นทาสของท่านด้วย หมอไม่พูดอะไร กลับไปบ้านประกอบยาขนานหนึ่ง ในวันรุ่งขึ้นก็นำยาไปให้หญิงนั้นหยอด ตนเองก็กลับบ้าน ปรากฏว่าพอหญิงนั้นหยอดตาไปเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นัยน์ตาก็มองเห็นได้เหมือนเดิมทุกอย่าง เมื่อหายง่ายๆอย่างนี้ ก็ทำให้หญิงนั้นคิดว่า เราได้สัญญากับหมอว่า ถ้ารักษาตาหายตัวเราพร้อมทั้งลูกทุกคนจะต้องเป็นทาสของเขา คงจะลำบากมาก จึงคิดจะเบี้ยวและหลอกหมอ

พอวันรุ่งขึ้นหมอถามอาการ นางบอกว่า แย่เลย คุณหมอ เมื่อก่อนปวดเล็กน้อย แต่พอหยอดยาหมอเข้าไปเท่านั้น มันปวดมากทรมานเหลือเกิน หมอได้ฟังแล้วไม่พูดอะไร คิดในใจว่าหญิงผู้นี้ต้องการโกงค่าจ้างเรา ความจริงเราก็ไม่อยากจะได้อยู่แล้ว แต่มาเจอคนเห็นแก่ตัวน้ำใจชั่วอย่างนี้ ก็ไม่น่าสงสาร กลับบ้านประกอบยาขนานใหม่ เสร็จแล้วก็เอาไปให้หญิงนั้นในวันรุ่งขึ้น บอกว่าถ้ายังไม่หาย ยังปวดอยู่ก็หยอดยา

อีกครั้ง พอหยอดยาขนานที่สองเท่านั้นแหละ โลกทั้งโลกมีความมืดอย่างเดียว ไม่มีสีเขียว สีเหลือง สีขาว สีแดงอะไรเลย มีแต่สีดำอย่างเดียว นั่นก็หมายความว่า ตาบอดสนิทแล้ว

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ในตอนแรกเจตนาของหมอเป็นกุศลเจตนา คือสงสารเมื่อเห็นผู้อื่นมีความทุกข์ จึงอยากจะช่วยเหลือ แต่พอตอนหลังเมื่อรู้ว่า หญิงผู้นั้นต้องการหลอกตนต้องการโกงค่าจ้าง จึงคิดโกรธแค้นและแกล้งจนตาบอดมองไม่เห็น และเป็นเพราะกรรม คือเจตนาดวงหลังนี้เองทำให้หมอผู้นั้น แม้มีบารมี มีบุญ ได้มีโอกาสอุปสมบทกับพระพุทธเจ้าเรียนกรรมฐานกับพระพุทธเจ้า และปฏิบัติธรรมจนสามารถบรรลุอนุตตรธรรมแล้ว แต่กรรมเก่าก็ยังตามมาให้ผลเป็นพระอรหันต์ตาบอดจนได้

เรื่องอย่างนี้น่าคิดสำหรับแพทย์หรือหมอในปัจจุบันนี้ เป็นอย่างมาก บางโรงพยาบาลต้องถามก่อนรักษาว่ามีเงินมาเท่าไร ถ้ามีเงินน้อยก็ไม่รับไว้รักษา บางโรงพยาบาลยอมรักษาไว้เหมือนกัน แต่จ่ายยาที่มีคุณค่าน้อยรักษากันเป็นเดือน เป็นปี บางรายตั้งหลายปีก็ยังไม่หายสักที พอมีเงินเปลี่ยนไปรักษาหมอที่ดีๆไม่กี่วันก็หาย

โบราณท่านจึงพูดคำที่จำได้ดีไว้คำหนึ่งว่า เวลาป่วยไข้เห็นหมอเป็นเทวดา เวลาหายไข้เห็นหมอเหมือน.......................... (เดาเอาเองเถอะ) เพราะฉะนั้น คุณหมอทั้งหลายก็ต้องทำใจเอาไว้สองอย่าง คือ

๑. รักษาคนไข้เพื่อเป็นบุญกุศล เพื่อความไม่มีโรคในสัมปรายภพ

๒. รักษาคนไข้เพื่ออาชีพ ซึ่งก็ต้องอย่าหวังไว้ให้ถึง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ก็แล้วกัน อาตมาขออนุโมทนาด้วย

ท้ายแห่งการปาฐกถาธรรม วันนี้ ขอให้ท่านสาธุชน ทั้งหลาย จงประสพแต่ความสุขกายสุขใจ ทั้งตัวท่านผู้ฟังก็ดีและครอบครัวของท่านทุกๆ ท่านก็ดี ขอให้ประสพความเจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ จงทุกๆ ท่านเทอญ

ขอเจริญพร

พระธรรมเทศนา

เรื่อง ปฏิบัติธรรมนำสุข

แสดงโดย

พระราชธรรมสุนทร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน

ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

วันจันทร์ ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.

****

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส นโม ตสฺส//

ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส//

นโม ตสฺส ภควโต// อรหโต สมฺมา// สมฺพุทฺธสฺส//

สิญฺจ ภิกฺขุ อิมํ นาวํ สิตฺตา เต ลหุเมสฺสติ

เฉตฺวา ราคญฺจ โทสญฺจ ตโต นิพฺพานเมหิสีติ.

บัดนี้ อาตมาจะแสดงพระธรรมเทศนา เรื่อง **ปฏิบัติธรรมนำสุข** เพื่อให้พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย นำไปประพฤติปฏิบัติ ตามหลักธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระชินวรสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อชี้ความเป็นไปของชีวิตที่เหล่าท่านทั้งหลาย ไม่เคยคิดมาก่อน พอเป็นเครื่องประดับสติปัญญาของท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ซึ่งเป็นวันธรรมสวนะ ตรงกับวันพระแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ถ่ายทอดเสียงวันนี้ มาสู่ท่านผู้ใคร่ต่อการฟังหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเท่าที่เวลาจะอำนวยประโยชน์ให้

ตามนัยแห่งพระคาถาพุทธภาษิตที่ได้ยกขึ้นตั้งไว้ ณ ข้างต้นนั้น แปลเป็นใจความว่า *ภิกษุ* เธอจงวิดเรือคืออัตภาพนี้ เรือที่เธอวิดแล้ว

จักถึงเร็ว เธอตัดขาดราคะ โทสะได้แล้ว แต่นั้นจักถึงพระนิพพาน ดังนี้ พระคาถานี้พระพุทธเจ้าตรัสปรารภภิกษุจำนวนมาก ซึ่งล้วนเคยเป็นโจรมาก่อน เมื่อตอนเป็นฆราวาส แต่ที่ท่านสละความเป็นโจรได้ก็เพราะพอใจในปฏิปทาของมหาอุบาสิกา ผู้เป็นมารดาของพระโสณกุฏิกัณณะ ผู้เลื่อมใสตั้งใจฟังธรรมของพระลูกชายโดยที่ขณะฟังธรรมอยู่ด้วยความปีติเอิบอิ่มในรสพระธรรม แม้จะได้ทราบข่าวร้ายที่นางทาสีวิ่งมาบอกให้ทราบว่าพวกโจรมาปล้นบ้าน ขนเอากหาปณะและเงินทองไปหมดแล้ว เฝ้ามาบอกอยู่ถึง ๓ เที่ยว มหาอุบาสิกาผู้นี้ก็หาได้ตกใจอย่างใดไม่ ซ้ำกลับไล่นางทาสีไปเสียให้พ้น เพราะนางจะฟังธรรม

บรรยากาศ ณ ที่นั้นคล้ายกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น ซึ่งทำให้นายโจรที่คอยจ้องจะฆ่านางอยู่เกิดความเลื่อมใสในปฏิปทาของมหาอุบาสิกาผู้นี้ยิ่งนัก ถึงกับคำนึงว่าถ้าเราไม่ขอขมาอภัยมหาอุบาสิกาผู้นี้แล้วไซร้ ศีรษะเราต้องแตกออกเป็นเจ็ดเสี่ยงแน่ หลังจากที่โจรเหล่านั้นพากันขออภัยแล้วจึงได้พร้อมใจกันขอบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา จากระยะกาลที่พระโสณกุฏิกัณณะ ผู้เป็นอุปัชฌาย์ได้ให้อุปสมบทแก่เธอเหล่านั้นแล้ว จึงสอนให้เรียนพระกัมมัฏฐานต่างๆ ตามความเหมาะสมแก่อัธยาศัย ครั้นแล้วท่านเหล่านั้น ก็ได้พากันไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ใต้ร่มไม้บนภูเขาลูกหนึ่ง สมัยนั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหาร ทรงดูแล ภิกษุเหล่านี้ โดยตรัสหลายพระคาถาด้วยกัน พระคาถาที่ยกขึ้นตั้งไว้ข้างต้นนั้น เป็นพระคาถาหนึ่งในบรรดาพระคาถาทั้งหมดที่ตรัส ณ ครั้งนั้น

ต่อจากนี้ไป จักยกสาระบางประการในเรื่องนี้มาอรรถาธิบายบรรยายเป็นอันดับแรก และอธิบายธรรมะในพระคาถาจากเรื่องนี้เป็นอันดับที่สอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ท่านผู้ฟังได้นำไปปฏิบัติตามอัธยาศัย

สาระประการแรกก็คือ การกลับตัวของพวกโจรในเรื่องนี้เพื่อจะเน้นให้เห็นว่า การกลับตัวไม่ใช่เรื่องเหลือวิสัยอย่างไร และเป็นกิจที่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะคนขนาดเป็นโจรยังกลับตัวได้ ก็คนธรรมดาอย่างเราๆ ท่านๆ ที่ไม่ถึงกับเลวร้ายถึงปานนั้น ทำไมจะกลับตัวไม่ได้ โบราณบัณฑิตท่านให้คติไว้ว่า **"ความผิดพลาดเป็นของมนุษย์ แต่มนุษย์ที่ดีจะต้องรู้จักกลับตัว" ความจริงก็เป็นเช่นนั้น ขึ้นชื่อว่าปุถุชนยังมีกิเลสก็ย่อมมีผิดเป็นธรรมดา อย่างที่ว่า "สี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง"**

ถ้าเราจะย้อนหลังไปดูประวัติศาสตร์ของคนสำคัญ ๆ ครั้งกระโน้นก็จะเห็นได้ว่า ล้วนมีความผิดพลาดกันมาทั้งนั้นมากบ้างน้อยบ้างตามฐานานุรูป พระองคุลิมาลเถระท่านก็เคยเป็นโจรมาก่อน พระโมคคัลลานะและพระสารีบุตร เมื่อท่านเป็นฆราวาสก็เคยเดินทางผิดมาแล้ว แม้แต่พระพุทธเจ้าเอง ก็เคยตรัสแก่พระสาวกโดยรับว่า พระองค์เคยเป็นนักเลงมาก่อน สมัยที่มีชื่อว่าปุนาลิ แต่เมื่อฟังคำแนะนำของบัณฑิตก็เลิกเป็นนักเลงได้ และต่อมาถึงสมัยใกล้จะตรัสรู้ก็ทรงดำเนินปฏิปทาผิดพลาดมาก่อน คือได้บำเพ็ญทุกรกิริยา ทรมานพระวรกาย แต่เพราะอาศัยพระปรีชาสามารถอันชาญฉลาดของพระองค์จึงทรงเปลี่ยนทางดำเนินใหม่จนกระทั่งได้ตรัสรู้

เพราะฉะนั้น เรื่องการผิดพลาดของมนุษย์เรา จึงไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก แต่ที่แปลกก็คือการกลับตัวได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ท่านผู้รู้ได้สอนเป็นเชิงอุปมาไว้อย่างน่าฟัง ท่านว่าคนที่เดินทางผิดแล้ว เมื่อรู้ตัวผิดแล้วหวนกลับมาเดินทางใหม่ กับคนที่รู้ว่าเดินทางผิดแล้วกลับคิดว่าไหนๆ ก็ผิดมาแล้ว ก็ให้ผิดเรื่อยๆ ไป อย่างไหนจะดีกว่ากัน

อีกอุปมาหนึ่งว่า คนที่รู้ตัวว่า เสื้อผ้าที่สวมใส่อยู่นี้ขาดแล้วเอาออกเย็บปะให้ดีเสียก่อนแล้วสวมใส่ใหม่ กับคนที่ขืนสวมใส่ไปทั้ง ๆ ที่ขาดๆ อย่างไหนจะหน้าชมกว่ากัน ข้อนี้ฉันใด คนที่เผลอใจทำผิดไปแล้วกลับความประพฤติเสียใหม่ ก็ควรได้รับความชมเชยฉันนั้น คนที่กลับตัวได้ท่านยกย่องว่า ทำโลกให้สว่างไสว คล้ายกับพระจันทร์พ้นจากเมฆหมอกฉะนั้น สมกับคำอุทานของพระองคุลิมาลเถระ หลังจากที่ท่านได้บรรลุพระอรหันต์แล้ว วันหนึ่งท่านเร้นอยู่ในมุมสงบ ปรารภถึงชีวิตเบื้องหลังของท่านจำเดิมตั้งแต่เด็กในนามว่า อหิงสกะ จนกระทั่งเป็นโจร และผลสุดท้ายได้เป็นพระอรหันต์ เพราะเหตุที่ท่านหวนคำนึงถึงอดีตนี่เองที่ทำให้ท่านสลดใจ ผสมกับความปีติเอิบอิ่มใจที่ท่านกลับตัวได้ ถึงกับเปล่งอุทานวาจาออกมาว่า

โย จ ปุพฺเพ ปมชฺชิตฺวา ปจฺฉา โส นปฺปมชฺชติ
โสมํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมาฯ

แปลว่า *ผู้ใดประมาทแล้วในตอนต้น แต่ภายหลังสละความประมาทนั้นเสียได้ ผู้นั้นชื่อว่ายังโลกให้สว่าง เหมือนกับพระจันทร์พ้นแล้วจากเมฆหมอก ฉะนั้น*

นี่คือคติของการกลับตัวที่บุคคลควรสนใจ นับว่าเป็นสาระข้อแรกในเรื่องนี้

สาระข้อต่อไปก็คือ ประโยชน์ของการฟังธรรม จากตัวอย่างของมหาอุบาสิกามารดาของพระโสณกุฏิกัณณะ ที่ได้เข้าถึงรสของพระธรรมจนเกิดปีติซาบซ่าน ถึงกับไม่สนใจไยดีต่อทรัพย์สมบัติที่ถูกโจรมาปล้นเอาไป เพราะนางพิจารณาเห็นว่า ทรัพย์คือศรัทธาก็ดี ทรัพย์คือสุตะการฟัง

ก็ดี มีค่าสูงกว่าโลกิยทรัพย์ คือ แก้ว แหวน เงิน ทอง มากนัก จึงไม่สนใจถึงกับไล่นางทาสีที่กระหืดกระหอบนำข่าวร้ายมาบอกถึง ๓ ครั้ง นี่แหละท่านจึงได้กล่าวว่า การตั้งใจฟังธรรมทำให้ได้ปัญญา ตรงกับพระพุทธภาษิตที่ว่า **สุสฺสูสํ ลภเต ปญฺญํ** ฟังธรรมด้วยดีย่อมได้ปัญญา เปรียบเหมือนกับว่าคนที่รับประทานถั่ว พยายามเคี้ยวให้ละเอียดแล้วค่อยกลืนเข้าไปย่อมเกิดโอชารส ฉันใด คนที่ตั้งใจฟังธรรมรู้เรื่องดี จนได้ปีติโสมนัสย่อมเกิดความซาบซึ้งประทับใจในรสพระธรรมฉันนั้น

ด้วยเหตุนี้ การฟังจึงจัดว่าเป็นหัวใจบัณฑิตประการหนึ่งใน ๔ อย่างนั้น คือ สุ,จิ,ปุ,ลิ

สุ คือ **สุตะ** หมายถึง *ฟัง หรือศึกษาเล่าเรียน,* **จิ** คือ **จินตะ** หมายถึง *คิดค้นหาความจริง,* **ปุ** คือ **ปุจฉา** หมายถึง *ไต่ถามข้อสงสัย,* **ลิ** คือ **ลิขิต** หมายถึง *จดบันทึกไว้เพื่อช่วยจำ หรือกันหลงลืม* การฟังโดยลักษณะที่อาศัยเครื่องประกอบทั้ง ๔ อย่างนี้ เป็นการฟังสมบูรณ์แบบ และทำให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง

เพราะอาศัยความดีของมหาอุบาสิกานี่เอง ที่ฉายออกมาเป็นที่ประจักษ์จนชนะน้ำใจนายโจรได้ ซึ่งทำให้มหาอุบาสิกาผู้นี้พ้นจากการถูกฆ่าได้เหมือนปาฏิหาริย์ อีกทั้งเกิดความเลื่อมใสถึงกับสละเพศฆราวาสพากันออกบวชหมดทุกคน ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า การสร้างความดีให้ผู้อื่นเห็น ย่อมเป็นทางหนึ่งที่ช่วยสรรค์สร้างให้คนอื่นพลอยดีตามไปด้วย นับว่ามหาอุบาสิกาผู้นี้ได้บำเพ็ญกุศลอย่างมหาศาล ที่สามารถทำให้โจรกลับใจได้ ทำให้ชาวประชาร่มเย็นเป็นสุข

เพราะรอดพ้นจากอำนาจโจรเบียดเบียนและที่สำคัญที่สุดก็คือได้ส่งเสริมสร้างพระอรหันต์ไว้ในโลกอีกหลายรูป นี่แหละคือสาระที่ทุกคนควรยึดถือเป็นแบบฉบับสำหรับปรับปรุงตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อลูกหลาน ญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ จะได้ยึดถือเป็นตัวอย่างต่อไป จึงเท่ากับเป็นการช่วยกันสร้างประเทศชาติบ้านเมืองของเราให้เจริญรุ่งเรือง ทั้งด้านวัตถุและด้านประชาชน อันจักเป็นมหากุศลสุดที่ประมาณเท่านั้น

แต่ว่ายังมีการแสดงสาระในพระคาถาพุทธภาษิตอีกบทหนึ่งที่ตรัสว่า *ภิกษุ เธอจงวิดเรือคืออัตภาพนี้ เรือที่เธอวิดแล้วจักถึงเร็ว เธอตัดราคะ โทสะได้แล้วแต่นั้นจักถึงนิพพาน* ในพระคาถานี้มีอธิบายว่าพระพุทธเจ้าทรงเปรียบร่างกายของคนเรานี้ว่าเหมือนเรือ เพราะมีลักษณะคล้ายกันทั้งเรือ ทั้งร่างกาย คือทั้ง ๒ อย่างล้วนประกอบขึ้นด้วยธาตุต่าง ๆ ประสมกัน ต้องคอยดูแลรักษา ต้องคอยเยียวยาแก้ไข ปกติแล่นไปในที่ต่างๆ และผุพังทำลายไปในที่สุด

ข้อที่ว่าเรือนี้ต้องคอยวิดน้ำออก น้ำในที่นี้ทรงชี้ว่าได้แก่ **มิจฉาวิตก** หมกมุ่นครุ่นคิดอยู่ในเรื่อง รักๆ ใคร่ๆ **พยาบาทวิตก** จิตจดจ่ออยู่ในเรื่องทำร้ายหมายพิฆาตผู้อื่น **วิหิงสาวิตก** พอใจคำนึงอยู่ในเรื่องเบียดเบียนผู้อื่น วิตกทั้ง ๓ ประการนี้ ย่อมเป็นเครื่องทำลายจิตให้เสื่อมคุณ เกิดทุกข์เดือดร้อนก่อให้เกิดเรื่องร้ายต่างๆ ตลอดจนทำให้เสียชีวิตเป็นที่สุด ผลต่อไปภายหน้าก็คือ อบายภูมิ

รวมความแล้วก็คือ วิตกแต่ละอย่างล้วนเป็นเครื่องปิดกั้นความสุข ปิดบังความก้าวหน้าและถ่วงให้จมลงสู่กระแสแห่งวัฏฏะเหมือนกับน้ำในเรือที่มีลักษณะทำให้เรือผุพัง ทำให้แล่นช้า ถ้าน้ำในเรือมีมากก็สามารถทำให้เรือจมลงในทะเลลึกได้ ด้วยเหตุนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึง

ทรงสอนให้รีบวิดน้ำออกจากเรือ คืออัตภาพนี้เสีย เพราะที่วิดแล้วเป็นเรือเบา แล่นได้เร็ว ถึงท่าได้โดยสะดวก ฉันใดฉันนั้น อัตภาพนาวานี้หากได้รับการวิดน้ำในเรือ คือวิตกทั้งหลายออกเสียได้ด้วยการสำรวมตา หู จมูก ลิ้น เป็นต้น อัตภาพนี้ก็จักเบาสบาย ไม่ล่มจมลงสู่สังสารวัฏ จากนั้นจักถึงพระนิพพานและทรงสอนต่อไปอีกว่า เมื่อตัดเครื่องผูกคือราคะ โทสะ ได้แล้ว จักบรรลุพระอรหันต์และต่อจากนั้นก็จักบรรลุอนุปาทิเสสนิพพาน ดับทุกข์ในวัฏสงสาร อันเป็นยอดแห่งสันติสุข ด้วยประการฉะนี้

ท่านสาธุชนทั้งหลาย พระโสณกุฏิกัณณะท่านได้สู่นิพพานไปนานแล้ว แต่ผลงานของท่านที่ฝากไว้แก่อนุชนนั้นใหญ่หลวงนัก ท่านมีความสามารถแสดงธรรมให้โยมแม่ของท่านเลื่อมใสในรสธรรม ถึงกับไม่สนใจไยดีกับสมบัติที่โจรมาปล้นเอาไปข้อนี้ย่อมเป็นตัวอย่างอันดีที่ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายควรยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการช่วยพัฒนาประเทศชาติและพระพุทธศาสนาของเราให้เจริญได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้ สาระในเรื่องยังสอนถึงเรื่องการกลับใจของพวกโจรที่บางคนได้ทำอะไรผิดพลาดเผลอใจไปแล้ว ก็ควรกลับเนื้อกลับตัวเสียใหม่ เพราะยังไม่สายเกินแก้

อนึ่ง วิตกทั้ง ๓ คือ กามวิตก การครุ่นคิดอยู่ในเรื่องรักๆ ใคร่ๆ ก็ดี พยาบาทวิตก คิดปองร้ายหมายเข่นฆ่าผู้อื่นก็ดี ตลอดจนวิหิงสาวิตก จิตคิดเบียดเบียนผู้อื่นก็ดี ที่ท่านเปรียบเหมือนน้ำในเรือที่ควรจะกำจัดออกไปเสีย จิตใจจะได้เบาสบาย ไม่ตกอยู่ในห้วงแห่งอาการร้าย นี่คือความสุขที่ทุกคนปรารถนา หากได้อบรมบำเพ็ญให้ประณีตยิ่งขึ้นเป็นลำดับแล้ว ก็จักพลันบรรลุยอดแห่งความสุข คือมรรค ผล นิพพาน

ก่อนจะจบการเทศนา พระธรรมเทศนา ณ วันนี้ อาตมาขอฝากคติเตือนใจแด่ท่านสาธุชนทั้งหลาย เพื่อเป็นข้อปฏิบัติประจำวัน เวลาตื่นนอนตอนเช้า และจะประกอบธุรกิจใดๆ เพื่อความไม่ประมาทและเป็นมงคลแก่ชีวิตของทุกๆ ท่าน ขอให้ตั้งจิตภาวนาพระคาถาทั้ง ๒ บทนี้ ที่ว่า

พระคาถาภาวนาบทที่ ๑ ก่อนนอนว่า

ก่อนจะนอน ภาวนา สาธุพระ ว่านะมะ พะธะ อย่าเฉไฉ
เป็นหัวใจ นะโม เดโชชัย ป้องกันภัย ยามหลับ ไม่อับจน

พระคาถาภาวนาบทที่ ๒ ตอนเช้าว่า

ล้างหน้าอย่า ล้างเปล่า เอาศิริ เสกพุทธ สังมิ ก่อนสามหน
เป็นพระคาถา มหา ไชยมงคล ทิพย์มนต์ ป้องกัน อันตราย

ในที่สุดแห่งการแสดงพระธรรมเทศนา ณ วันนี้ ขอให้ท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ผู้ใคร่ต่อการฟังธรรมะเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติ จะนำให้ท่านสาธุชนทั้งหลาย ประสพแต่ความสุข ความเจริญในการดำเนินชีวิต และในการประกอบสัมมาอาชีพนั้นๆ เป็นผลสำเร็จ สมปรารถนา ด้วยอำนาจแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย จงเป็นตบะเดชะ ปกป้องคุ้มครองให้ทุกๆท่าน เจริญด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ประสพโชคดีตลอดกาลนาน ดังเทศนาบรรหารที่ได้แสดงมา ขอสมมติยุติลง ด้วยเวลาเพียงเท่านี้

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ฯ

ทำแต่ดี มีคนให้ ไมตรีจิต
พูดแต่ดี มีมิตรรัก สมัครสมาน
คิดแต่ดี จิตแจ่มใส ได้การงาน
สพสุขศานต์ งานวิวัฒน์ สวัสดี

พระราชธรรมสุนทร